

स च पश्यतु देवेन्द्रो दुरात्मा पापचेतनः । उपस्पृश्य ततः क्रुद्धस्तपस्वी सुमहायशाः ।
 अग्नौ जुत्वा समुत्पाद्य घोरं वृत्रमुवाच ह । इन्द्रश्चो विवर्द्धस्व प्रभावात्तपसो मम ।
 सोऽवर्द्धत दिवं स्तब्धा सूर्यवैश्वानरोपमः । किङ्करोमिति चोवाच कालसूर्य इवोदितः ।
 शक्रं जहोति चाप्युक्तो जगाम त्रिदिवं ततः । ततो युद्धं समभवद्वृत्रवासवयोर्महतम् ।
 संक्रुद्धयोर्महाघोरं प्रसक्तं कुरुसत्तम । ततो जग्राह देवेन्द्रं वृत्रो वीरः शतक्रतुम् ।
 अपावृत्त्याक्षिपदक्ते शक्रं कोपसमन्वितः । यस्ते वृत्रेण शक्रे तु सम्भ्रान्तास्त्रिदिवेश्वराः ।
 असृजंस्ते महासत्त्वा जृम्भिकां वृत्रनाशिनीं । विजृम्भमाणस्य ततो वृत्रस्यास्यादपावृतात् ।
 स्वान्यङ्गान्यभिसङ्क्षिप्य निष्क्रान्तो बलनाशनः । ततः प्रभृति लोकस्य जृम्भिका प्राणसंश्रिता ।
 जहृषुस्य सुराः सर्वे शक्रं दृष्ट्वा विनिःसृतम् । ततः प्रवृत्ते युद्धं वृत्रवासवयोः पुनः ।
 संरम्भयोस्तदा घोरं सुचिरं भरतर्षभ । यदा व्यवर्द्धत रणे वृत्रो बलसमन्वितः ।
 त्वष्टुस्तेजोबलाविद्धस्तदा शक्रो न्यवर्त्तत । निवृत्ते च तदा देवा विषादमगमन्परम् ।
 समेत्य सह शक्रेण त्वष्टुस्तेजोविमोहिताः । अमन्त्रयन्त ते सर्वे मुनिभिः सह भारत ।
 किं कार्यमिति वै राजन् विचिन्त्य भयमोहिताः । जग्मुः सर्वे महात्मानं मनोभिर्विष्णुमव्ययम् ।
 उपविष्टा मन्दराग्रे सर्वे वृत्रबधेषुवः ।
 इति श्रीमहाभारते उद्योगपर्वणि सेनोद्योगपर्वणि इन्द्रविजये अष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥
 ॥ इन्द्र उवाच ॥ सर्वं व्याप्तमिदं देवा वृत्रेण जगदव्ययम् । न ह्यस्य सदृशं किञ्चित् प्रतीघाताय यद्भवेत् ।
 समर्थो ह्यभवं पूर्वमसमर्थोऽस्मि साम्प्रतम् । कथं नु कुर्या भद्रं वो दुर्द्धर्षः स हि मे मतः ।
 तेजस्वी च महात्मा च युद्धे चामितविक्रमः । यमेत्तिभुवनं सर्वं स देवासुरमानुषम् ।
 तस्माद्विनिश्चयमिमं शृणुध्वं त्रिदिवौकसः । विष्णोः क्षयमुपागम्य समेत्य च महात्मना ।
 तेन संमन्त्र्य वेत्स्यामो बधोपायं दुरात्मनः ।
 ॥ शल्य उवाच ॥ एवमुक्ते मघवता देवाः सर्षिगणास्तदा । शरणं शरणं देवं जग्मुर्विष्णुं महाबलम् ।
 ऊचुश्च सर्वदेवेशं विष्णुं वृत्रभयार्दिताः । त्रयो लोकास्त्वया क्रान्तास्त्रिभिर्विक्रमणैः पुरा ।
 अमृतं चाहृतं विष्णो दैत्याश्च निहता रणे । बलिं बद्धा महादैत्यं शक्रो देवाधिपः कृतः ।
 त्वं प्रभुः सर्वदेवानां त्वया सर्वमिदं ततम् । त्वं हि देवो महादेवः सर्वलोकनमस्कृतः ।
 गतिर्भव त्वं देवानां सेन्द्राणाममरोत्तम । जगद्वाप्तमिदं सर्वं वृत्रेणासुरसूदन ।
 ॥ विष्णुरुवाच ॥ अवश्यं करणीयं मे भवतां हितमुत्तमम् । तस्मादुपायं वक्ष्यामि यथाऽसौ न भविष्यति ।
 गच्छध्वं सर्षिगन्धर्व्या यत्रासौ विश्वरूपधृक् । साम तस्य प्रयुञ्जध्वं तत एनं विजेथथ ।
 भविष्यति जयो देवाः शक्रस्य मम तेजसा । अदृश्यस्य प्रवेक्ष्यामि वज्रे ह्यस्यायुधोत्तमे ।
 गच्छध्वमृषिभिः सार्द्धं गन्धर्वैश्च सुरोत्तमाः । वृत्रस्य सह शक्रेण सन्धिं कुरुत माचिरम् ।
 ॥ शल्य उवाच ॥ एवमुक्ते तु देवेन क्षपयस्त्रिदशास्तथा । ययुः समेत्य सहिताः शक्रं कृत्वा पुरःसरम् ।

१८०

१८१

१८२

१८३

१८४